

โครงการระบบการผลิตข้าวยั่งยืนแบบองค์รวม

Inclusive Sustainable Rice Landscapes in Thailand (ISRL)

ความเป็นมา

ประเทศไทยเป็นผู้นำในการผลิตและส่งออกข้าวอันดับต้นๆของโลก อย่างไรก็ตาม การผลิตข้าวที่เพิ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา นั้น "ไม่ได้มีแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่อย่างยั่งยืน จึงส่งผลให้มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างมีนัยสำคัญ การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ การลดลงของบริการทางระบบนิเวศ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ขาดความสมดุล

โครงการระบบการผลิตข้าวยั่งยืนแบบองค์รวม หรือ

ISRL ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF) รอบที่ 7 ภายใต้สาขาความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การบริหารจัดการดิน และระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน (Food Systems, Land Use and Restoration Impact Program: FOLUR) และกระทรวงเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (BMZ) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตข้าวและการใช้พื้นที่การเกษตรในประเทศไทยในจังหวัดเป้าหมาย 2 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี และเชียงราย ให้เกิดความสมดุลในมิติสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เพื่อปรับเปลี่ยนห่วงโซ่คุณค่าข้าวไทยและเกษตรกรให้มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวทางการจัดการภูมินิเวศแบบบูรณาการร่วมกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ปรับปรุงกระบวนการผลิตในพื้นที่ 1 ล้านไร่ (ดำเนินการปลูกข้าวยั่งยืน 562,500 ไร่)
- มีพื้นที่ป่าที่ได้รับการฟื้นฟูหรือมีการปลูกพืชหมุนเวียน 187,500 ไร่
- ลดการใช้สารเคมีที่เป็นพิษ 100 ตัน
- ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 3.2 ล้านตัน CO₂eq
- ผู้รับประโยชน์ 45,000 คน (อย่างน้อย 50% เป็นสตรี)

แนวทางการดำเนินงาน

พัฒนาความร่วมมือกับส่วนราชการ ภาคเอกชน สถาบันวิจัย และเกษตรกร โดยนำแนวทางการจัดการภูมิทัศน์แบบบูรณาการ และการเสริมสร้างศักยภาพ การจัดหาเงินทุน และยกระดับการนำมาตรฐานการเกษตรที่ยั่งยืนมาใช้ พร้อมกับการรักษา พื้นฟู ปรับปรุงภูมิทัศน์ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อช่วยให้ประเทศไทยเปลี่ยนผ่านไปสู่การผลิตข้าวที่ยั่งยืน

แนวทางการทำงานของโครงการมีดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 ส่งเสริมนโยบายสำหรับการจัดการเชิงภูมินิเวศในการผลิตข้าวแบบบูรณาการ ในระดับประเทศ โดยโครงการฯ จะเสริมสร้างขีดความสามารถร่วมกับกระทรวงต่าง ๆ เช่นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นที่ระบบส่งเสริมการเกษตรขนาดใหญ่ รวมถึงการจัดการลุ่มน้ำ การปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ และการลดมลพิษ จากการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมี

องค์ประกอบที่ 2

เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร และความหลากหลายทางชีวภาพ ในจังหวัดเป้าหมาย

โดยการส่งเสริมให้หน่วยงานระดับจังหวัดทั้งอุบลราชธานีและเชียงราย รวมถึงหน่วยงานระดับชาติที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวางแผน การจัดการที่ดินเชิงภูมินิเวศ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการอนุรักษ์ระบบนิเวศ การใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน อีกทั้งส่งเสริมการปลูกไม้ผลอื่น ๆ เช่น กาแฟ พืชผลไม้ วนเกษตรในพื้นที่ป่าซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการเชื่อมโยงกับการลงทุน เพื่อรักษาระบบนิเวศ โดยสนับสนุนให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

องค์ประกอบที่ 3

สร้างกลไกทางการเงินและส่งเสริมการผลิตข้าวอย่างยั่งยืน

โครงการ ISRL จะดำเนินการจัดหาเงินทุนที่เป็นนวัตกรรมใหม่ โดยการสนับสนุน การพัฒนากลไกทางการเงินที่คำนึงถึงการตลาด การร่วมลงทุนของภาคเอกชน ภาครัฐ และผู้ผลิต รวมถึงการสร้างมูลค่าผลผลิตข้าวเพิ่มจากการปลูกข้าวให้เป็นไปตามมาตรฐาน การเกษตรที่ยั่งยืน ในพื้นที่นา 565,200 ไร่ อีกทั้งยังมีส่วนร่วมในการปกป้องต้นน้ำลำธาร การอนุรักษ์ ระบบนิเวศและความหลากหลาย ทางชีวภาพ ตลอดจนเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยการฟื้นฟูดิน และการปกป้องผืนป่า

องค์ประกอบที่ 4

ขับเคลื่อนการขยายผลทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค รวมถึงการพัฒนาระบบการวัดผลการดำเนินงาน

โดยโครงการฯ จะเผยแพร่องค์ความรู้ไปสู่พื้นที่ที่เหมาะสมในทุกภูมิภาคของประเทศไทย และขยายไปสู่ประเทศในภูมิภาคอาเซียนอย่างน้อย 2 ประเทศ รวมถึงการส่งเสริมการใช้มาตรฐานข้าวยั่งยืน ภายใต้มาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) ที่ประกาศใช้โดยกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ซึ่งเป็นระบบติดตามและประเมินผล (M&E) ที่คำนึงถึงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมบทบาทสตรี ทั้งนี้ โครงการจะอำนวยความสะดวกผ่านการทำงานร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน

สนับสนุนงบประมาณโดย

กระทรวงเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (BMZ)

งบประมาณสมทบจาก โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF)

ประเทศ

ประเทศไทย จังหวัดอุบลราชธานี และเชียงราย

หน่วยงานร่วมดำเนินงาน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (โดยมีกรมการข้าว เป็นหน่วยงานหลัก)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงรายและอุบลราชธานี

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

เมษายน 2566 ถึง มีนาคม 2570

ข้อมูลเพิ่มเติม

www.thai-german-cooperation.info

ผู้อำนวยการกลุ่มเกษตรและอาหาร

ดร.นানা คึนเคิล

nana.kuenkel@giz.de